

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

2 päivänä joulukuuta 2010*

Yhdistetyissä asioissa C-422/09, C-425/09 ja C-426/09,

joissa on kyse EY 234 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Symvoulitis Epikrateias (Kreikka) on esittänyt 12.5.2009 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 28.10.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Vassiliki Stylianou Vandorou (C-422/09),

Vassilios Alexandrou Giankoulis (C-425/09) ja

Ioannis Georgiou Askoxilakis (C-426/09)

vastaan

Ypourgos Ethnikis Paideias kai Thriskevmaton,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Schiemann (esittelevä tuomari)
sekä tuomarit L. Bay Larsen ja C. Toader,

julkisasiamies: P. Mengozzi,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 23.9.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Kreikan hallitus, asiamiehenään E. Skandalou,

- Euroopan komissio, asiamiehinään G. Zavvos ja H. Støvlbæk,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21.12.1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY (EYVL 1989, L 19, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston 14.5.2001 antamalla direktiivillä 2001/19/EY (EYVL L 206, s. 1; jäljempänä direktiivi 89/48), 1 artiklan e alakohdan ja 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan tulkintaa.

- 2 Pyynnöt on esitetty oikeudenkäynneissä, joissa kantajina ovat Vassiliki Stylianou Vandorou, Vassilios Alexandrou Giankoulis ja Ioannis Georgiou Askoxilakis ja vastaajana Ypourgos Ethnikis Paideias kai Thriskevmaton (opetus- ja uskontoasiain ministeri) ja joissa on kyse Symvoulio Anagnorisis Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsisin (korkeakouluopinnoista saatujen todistusten ammatillisen vastaavuuden tunnustamisesta vastaava lautakunta, jäljempänä SAEITTE) päätöksistä. SAEITTE oli näiden riita-asioiden kohteena olevissa päätöksissään velvoittanut pääasian kantajat suorittamaan korvaavia toimenpiteitä, kelpoisuuskokeen tai sopeutumisaajan, jotta heille olisi voitu myöntää oikeus harjoittaa Kreikassa ammattejaan, joiden harjoittamiseen heillä on lupa muissa jäsenvaltioissa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin säännöstö

- 3 Direktiivin 89/48 kolmannen ja neljännen perustelukappaleen mukaan direktiivin tarkoituksena on toteuttaa tutkintotodistusten tunnustamista koskeva yleinen järjestelmä, jolla pyritään antamaan unionin jäsenvaltioiden kansalaisille mahdollisuus harjoittaa sitä ammattitoimintaa, joka vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää keskiasteen jälkeistä koulutusta, edellyttäen, että heillä on tähän toimintaan kelpoisuuden antava, vähintään kolmivuotista koulutusta edellyttävä toisessa jäsenvaltiossa annettu tutkintotodistus.

- 4 Direktiivin 89/48 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- a) ’tutkintotodistuksella’ yksittäistä tutkintotodistusta, todistusta tai muuta muodollista kelpoisuutta osoittavaa asiakirjaa tai tällaisten tutkintotodistusten, todistusten tai asiakirjojen yhdistelmää:
 - jonka jäsenvaltion lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti asetettu toimivaltainen viranomainen on antanut,

- jolla osoitetaan, että sen haltija on suorittanut vähintään kolmivuotisen tai vastaavan pituisen osa-aikaisen keskiasteen jälkeisen koulutuksen yliopistossa tai korkeakoulussa tai muussa vastaavan tasoisessa oppilaitoksessa ja tarvittaessa suorittanut keskiasteen jälkeisten opintojen lisäksi vaadittavan ammatillisen harjoittelun, ja

- jolla osoitetaan, että sen haltijalla on ammattipätevyys ryhtyä harjoittamaan säänneltyä ammattia tai harjoittaa sitä tuossa jäsenvaltiossa,

edellyttäen, että koulutus, joka todistetaan tutkintotodistuksella, todistuksella tai muulla muodollista kelpoisuutta osoittavalla asiakirjalla, on suoritettu pääosin yhteisössä tai että sen haltijalla on kolmen vuoden ammattikokemus, jonka se jäsenvaltio todistaa, joka on tunnustanut kolmannen maan antaman tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan.

--

--

- c) 'säännellyllä ammatilla' säänneltyä ammattitoimintaa tai niiden toiminnan lajien yhdistelmää, jotka muodostavat tämän ammatin jäsenvaltiossa;

d) 'säännellyllä ammattitoiminnalla' ammattitoimintaa, johon ryhtymiseksi tai harjoittamiseksi tai jonka jotakin harjoittamisen muotoa varten jäsenvaltiossa edellytetään suoraan tai välillisesti lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti tutkinnon suorittamista. Säännellyn ammattitoiminnan harjoittamisen muotoja ovat erityisesti seuraavat:

- toiminnan harjoittaminen ammattinimikkeellä sikäli kuin tällaisen nimikkeen käyttö on sallittu vain niille, joilla on lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukainen tutkintotodistus,

- terveydenhuoltoon liittyvän ammattitoiminnan harjoittaminen, sikäli kuin palkan tai korvauksen saaminen tällaisesta toiminnasta kansallisten sosiaaliturvajärjestelyjen perusteella edellyttää tutkintotodistusta.

--

e) 'ammattikokemuksella' tämän ammatin tosiasiallista ja luvallista harjoittamista jäsenvaltiossa;

f) 'sopeutumisajalla' säännellyn ammatin harjoittamista vastaanottavassa jäsenvaltiossa kyseisen ammatin pätevän harjoittajan valvonnassa siihen mahdollisesti liittyvine täydennyskoulutuksineen. Ohjattu harjoittelu-aika on arvioitava. --

- g) 'kelpoisuuskokeella' vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten laatimaa, yksinomaan ammattitietoihin rajoittuvaa koetta, jonka tarkoituksena on arvioida hakijan kykyä harjoittaa säänneltyä ammattia tuossa jäsenvaltiossa.

Tätä koetta varten toimivaltaiset viranomaiset tekevät jäsenvaltion edellyttämän koulutuksen ja hakijan saaman koulutuksen vertailuun perustuvan luettelon aiheista, jotka eivät sisälly hakijan tutkintotodistukseen tai muuhun muodollista kelpoisuutta osoittavaan asiakirjaan.

Kelpoisuuskokeessa on otettava huomioon, että hakija on pätevä ammatinharjoittaja siinä jäsenvaltiossa, josta hän on peräisin tai josta hän tulee. Sen tulee sisältää edellä tarkoitettusta luettelosta valittavat aineet, joiden tuntemista pidetään olennaisen tärkeänä, jotta hakija voi harjoittaa ammattiaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Koe voi sisältää myös vastaanottavassa jäsenvaltiossa kyseiseen toimintaan sovellettavan ammattietiikan tuntemusta. Kyseisen valtion toimivaltaiset viranomaiset määräävät kelpoisuuskokeen yksityiskohtaisesta soveltamisesta ottaen huomioon yhteisön oikeuden säännökset.

— —”

- 5 Direktiivin 89/48 2 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan sitä sovelletaan jokaiseen jäsenvaltion kansalaiseen, joka haluaa harjoittaa säänneltyä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä.

6 Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Kun säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtyminen tai sen harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää tutkintotodistusta, toimivaltainen viranomais ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa tätä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin:

a) jos hakijalla on tutkintotodistus, joka toisessa jäsenvaltiossa vaaditaan kyseisen ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi tuon jäsenvaltion alueella, ja tämä tutkintotodistus on annettu jossakin jäsenvaltiossa – –”

7 Direktiivin 89/48 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Vastaanottava jäsenvaltio voi 3 artiklan estämättä edellyttää, että hakija myös:

a) todistaa, että hänellä on ammattikokemusta, jos hakemuksen tueksi esitetyn 3 artiklan a ja b alakohdassa tarkoitetun koulutuksen kesto on vähintään vuoden vastaanottavan jäsenvaltion edellyttämää lyhyempi. – –

--

b) suorittaa enintään kolme vuotta kestävä sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen:

- kun hakijan saaman 3 artiklan a ja b alakohdassa tarkoitetun koulutuksen sisältö olennaisesti eroaa vastaanottavan jäsenvaltion edellyttämän tutkinnon sisällöstä, tai

--

Jos vastaanottava jäsenvaltio aikoo vaatia hakijaa suorittamaan sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen, sen on ensin tutkittava, onko hakijan ammattiuransa aikana hankkima osaaminen sellaista, että se kattaa täysin tai osittain ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun olennaisen eroavaisuuden.

Jos vastaanottava jäsenvaltio käyttää tätä mahdollisuutta, sen on annettava hakijalle mahdollisuus valita sopeutumisajan ja kelpoisuuskokeen välillä. Tästä periaatteesta poiketen vastaanottava jäsenvaltio voi määrätä, käytetäänkö sopeutumisaikaa vai kelpoisuuskoetta niiden ammattien osalta, joiden harjoittaminen edellyttää kansallisen lainsäädännön tarkkaa tuntemusta ja joissa kansallista lainsäädäntöä koskeva neuvonta tai avustaminen on olennainen ja pysyvä ammattitoiminnan osa. --

2. Vastaanottava jäsenvaltio ei kuitenkaan voi soveltaa 1 kohdan a ja b alakohdan määräyksiä kasautuvasti.”

Kansallinen säännöstö

Säännökset, joilla direktiivi 89/48 on saatettu voimaan kansallisessa oikeudessa

- 8 Presidentin asetuksen 165/2000, joka on annettu 23.6.2000 (FEK A'149, 28.6.2000), sellaisena kuin se on muutettuna 22.10.2001 annetulla presidentin asetuksella 373/2001 (FEK A' 251) ja 23.12.2002 annetulla presidentin asetuksella 385/2002 (FEK A' 334; jäljempänä asetus 165/2000), tarkoituksena on saattaa direktiivi 89/48 osaksi Kreikan oikeusjärjestystä.
- 9 Tämän vuoksi asetuksen 165/2000 2 §:n 5 ja 7 momenttiin, 3 §:ään, 4 §:n 1 momentin a alakohtaan ja 5 §:ään on otettu direktiivin 89/48 1 artiklan e ja g alakohta, 2 artiklan ensimmäinen alakohta, 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohta ja 4 artikla, jotka on mainittu edellä.
- 10 Tämän lisäksi asetuksen 165/2000 10 §:ssä säädetään opetus- ja uskontoasiain ministeriön perustettavasta kollegiaalisesta elimestä SAEITTEsta, jonka tehtäväksi on saman asetuksen 11 §:n nojalla annettu direktiivin 89/48 soveltamisalaan kuuluvien korkeakoulututkintojen tunnustamista koskevien hakemusasioiden ratkaiseminen.

Koneinsinöörin ja tietoliikenneinsinöörin ammatit

- 11 Kreikassa koneinsinöörin ja tietoliikenneinsinöörin ammatit ovat säänneltyjä ammatteja, joita voivat harjoittaa ainoastaan Techniko Epimelitirio tis Elladasin (Kreikan tekniikkakamari, jäljempänä TEE) rekisteriin merkityt jäsenet.

- 12 TEE:n kokoonpanoa koskevien säännösten kodifoinnista 27.11. ja 14.12.1926 annetulla presidentin asetuksella (FEK A' 430), sellaisena kuin se on lailla 1486/1984 (FEK A'161) ja 30.11. ja 12.12.1991 annetulla presidentin asetuksella 512/1991 (FEK A'190; jäljempänä TEE-asetus) muutettuna, 2 §:n 1 momentissa säädetään, että TEE:n jäseniksi on rekisteröitävä kaikki jäsenvaltioiden kansalaiset, ”joilla on Metsovion tai muiden valtion teknillisten korkeakoulujen tai vastaavien ulkomaisten oppilaitosten myöntämä tutkintotodistus, sen jälkeen kun he ovat saaneet luvan ammatin harjoittamiseen”.
- 13 Ammatinharjoittajat on ryhmitelty kyseisen asetuksen 2 §:n 5 momentissa lueteltuun yhdeksään erikoistumisalaan, joiden joukossa mainitaan c alakohdassa konetekniikan mutta ei tietoliikennetekniikan erikoistumisalaa.
- 14 TEE-asetuksen 2 §:n 6 momentin mukaan erikoistumisalojen, joita ei ole mainittu asetuksen 2 §:n 5 momentissa, katsotaan luokituksessa kuuluvan lähimpään niitä vastaavaan erikoistumisalaan. Tästä riippumatta TEE:n jäseneksi näin otetulla henkilöllä on ammatinharjoittamisluvassa mainittuun erikoistumisalaansa perustuvat ammatilliset oikeudet sellaisina kuin ne määritellään voimassa olevassa lainsäädännössä.
- 15 TEE-asetuksen 4 §:n 3 momentissa säädetään muun muassa, että TEE järjestää kokeet, myöntää luvat insinöörin ammatin harjoittamiseen voimassa olevien säännösten mukaisesti ja pitää insinöörirekisteriä.
- 16 Tässä yhteydessä 30.12. ja 31.12.1981 annetun lain 1225/1981 (FEK B' 713) 1 ja 4 §:ssä TEE:lle annetaan toimivalta myöntää ammatinharjoittamislupa Kreikassa insinööreille, jotka ovat suorittaneet tutkintonsa kreikkalaisissa korkeakouluissa ja

vastaavissa ulkomaisissa korkeakouluissa. Lain 1 §:n 3 momentin mukaan tämä koskee myös niitä insinöörejä, jotka ovat suorittaneet tutkintonsa sellaisissa ulkomaisissa korkeakouluissa, joissa on erikoistumisaloja, jotka eivät vastaa valtion korkeakouluissa tutkintonsa suorittaneiden insinöörien erikoistumisaloja.

- 17 Lakiin 1225/1981 perustuvalla, yleisten töiden ministerin ja opetus- ja uskontoasiainministerin 14.9. ja 5.10.1984 antamalla ministeriöiden yhteisellä päätöksellä ED 5/4/339 määritettiin menettely, jonka mukaisesti TEE myöntää luvan harjoittaa insinöörin ammattia.

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-422/09 (Vandorou)

- 18 Vandorou oli osallistunut korkea-asteen jatkotutkintoon valmistavaan opetukseen ja tentteihin London Guildhall Universityssä (Lontoon Guildhall yliopistossa) syyskuusta 1994 helmikuuhun 1997 ja saanut näiden suoritusten perusteella Master of Business Administration -tutkintonimikkeen. Opintojensa aikana hän työskenteli Yhdistyneessä kuningaskunnassa, muun muassa Elf Oil Ltd -nimisessä yhtiössä (jäljempänä Elf Oil).
- 19 Vandorou liittyi 15.8.1997 Association of Chartered Certified Accountantsin (Yhdistyneen kuningaskunnan valantehneiden kirjanpitäjien yhdistys, jäljempänä ACCA) jäseneksi. Suoritettuaan edellytetyt kokeet ja vaaditun ja hyväksytyt työharjoittelun

kirjanpito- ja tilintarkastusalalla, hänestä tuli tämän ammatillisen järjestön virallinen jäsen 17.4.2000, ja hän sai oikeuden käyttää Chartered Certified Accountant -nimeä (valantehnyt kirjanpitäjä/tilintarkastaja). Tällä välin hän oli työskennellyt Kreikassa Pricewaterhouse Coopers -nimisessä osakeyhtiömuotoisessa tilintarkastusyhtiössä (jäljempänä Pricewaterhouse Coopers).

- 20 Vandorou haki 10.4.2002 SAEITTElta oikeutta harjoittaa Kreikassa kirjanpitäjä-ve-roneuvojan ammattia.
- 21 Hän liitti hakemukseensa todistukset, jotka osoittivat, että hänellä oli oikeus harjoit-taa Yhdistyneessä kuningaskunnassa Chartered Certified Accountant -nimikkeen mukaista ammattia, ja joissa kuvattiin ammattiin kuuluvat tehtävät. Hän vetosi hake-muksessaan lisäksi Elf Oilissa ja Pricewaterhouse Coopersissa hankkimaansa työko-kemukseen ja esitti tästä näiden yhtiöiden antamat todistukset.
- 22 SAEITTE totesi 23.3.2004 tekemässään päätöksessä nro 80 (jäljempänä ensimmäinen riidanalainen päätös) aluksi, että kirjanpitäjän ammatti oli säännelty ammatti sekä Kreikassa että Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja että Vandorou oli Yhdistyneen kuningaskunnan ammatillisen järjestön ACCAn myöntämän Chartered Certified Accountant -ammattinimikkeen haltijana katsottava direktiivin 89/48 ja asetuksen 165/2000 mukaisesti kirjanpitäjän tutkinnon suorittaneeksi. Tämän jälkeen SAEITTE katsoi, että Vandoroulta oli edellytettävä korvaavia toimenpiteitä niiden ”olennaisten erojen vuoksi, joita hänen suorittamassaan koulutusohjelmassa oli suhteessa kirjan-pitäjien koulutukseen Kreikassa”. Tämän perusteella SAEITTE päätti kutsua koolle kolmijäsenisen lautakunnan, jonka tehtävänä oli määritellä niiden edellä mainittujen korvaavien toimenpiteiden sisältö, joita kantajalta edellytettiin.

- 23 Tämän kolmijäsenisen lautakunnan päätöksen perusteella SAEITTE velvoitti 25.10.2004 tekemällään päätöksellä nro 89 (toinen riidanalainen päätös) Vandoroun tekemään korvaavana toimenpiteenä kirjanpitäjä-veroneuvojan ammatin harjoittamisoikeuden myöntämiseksi kelpoisuuskokeen kansallisessa oikeudessa, erityisesti yhteisö-, kauppaa-, työ- ja vero-oikeudessa siksi, että veroneuvojana toimivan kirjanpitäjän ammatin harjoittaminen edellyttää tarkkaa kansallisen lainsäädännön tuntemusta. SAEITTE totesi lisäksi perustamalla kantansa direktiivin 89/48 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan kolmannen alakohdan voimaan saattamiseksi annetun asetuksen 165/2000 5 §:ään, ettei Vandorou voinut valita kelpoisuuskokeen ja sopeutumisaajan suorittamisen välillä, koska kirjanpitäjä-veroneuvojan ammatti on katsottava ammatiksi, jonka ”harjoittaminen edellyttää kansallisen lainsäädännön tarkkaa tuntemusta ja [jossa] kansallista lainsäädäntöä koskeva neuvonta tai avustaminen on olennainen ja pysyvä ammattitoiminnan osa”.
- 24 SAEITTE katsoi lopuksi, että työkokemusta, jonka Vandorou oli hankkinut Kreikassa Pricewaterhouse Coopersin palveluksessa, ei voitu ottaa huomioon siitä syystä, että asetuksen 165/2000 2 §:n 5 momentissa, jossa määritellään direktiivin 89/48 1 artiklan e alakohtaa vastaavalla tavalla ammattikokemus tämän ammatin tosiasialliseksi ja luvalliseksi harjoittamiseksi jäsenvaltiossa, vahvistetut edellytykset eivät täyty, koska Vandoroulla ei ollut lupaa harjoittaa kirjanpitäjän ammattia Kreikassa aikana, jolla hän oli hankkinut kyseessä olevan kokemuksen.
- 25 Tämän vuoksi Vandorou haki muutosta Symvoulio tis Epikrateiasilta sekä ensimmäisestä että toisesta riidanalaisesta päätöksestä.
- 26 Symvoulio tis Epikrateias katsoo ensimmäisestä riidanalaisesta päätöksestä nostetusta kanteesta, että päätös on kumottava, koska sitä ei ole riittävästi perusteltu siltä osin, kuin sillä edellytetään Vandoroulta korvaavia toimenpiteitä. SAEITTE on

ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan vain yleisesti ja epämääräisesti viitannut hänen suorittamansa ”koulutusohjelman olennaisiin eroihin”, vaikka sen olisi pitänyt eritellä yksityiskohtaisesti Vandoroun koulutuksessaan suorittamat aiheet ja vastaavan kreikkalaisen tutkinnon sisältämät aineet, yksilöidä näiden aineiden väliset erot ja esittää arvio, jossa perustellaan täysin ja nimenomaisesti se, miksi kyseessä olevia eroja on pidettävä luonteeltaan olennaisina.

- 27 Toisesta riidanalaisesta päätöksestä tehdystä valituksesta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että toisen päätöksen pätevyys riippuu ensimmäisen riidanalaisen päätöksen pätevyydestä, minkä vuoksi ensimmäisen päätöksen kumoaminen johtaa toisenkin päätöksen kumoamiseen.
- 28 Symvoulio tis Epikrateias katsoo kuitenkin, että tässä yhteydessä on tutkittava myös se kumoamisperuste, jonka mukaan toisen riidanalaisen päätöksen perusteluja rasittaa oikeudellinen virhe sen vuoksi, että SAEITTE on päätöksessään katsonut, käsitellessään kysymystä siitä, oliko Vandoroulta edellytettävä korvaavia toimenpiteitä, ettei työkokemusta, jonka hän oli hankkinut Kreikassa, voitu ottaa huomioon. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemyksen mukaan tämä kumoamisperuste on välttämättä tutkittava, jotta yksilöimällä ne seikat, joihin toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on paneuduttava perusteellisemmin riidanalaisen päätöksen kumoamisen jälkeen, voitaisiin tarkasti määritellä sille kuuluvat velvoitteet hetkellä, jolloin sen on noudatettava kumoamistuomiota ja myönnettävä Vandoroulle – myös prosessiekonomian periaate huomioon ottaen – täysi ja tehokas oikeussuoja.
- 29 Symvoulio tis Epikrateias on siksi päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Tarkoitetaanko – – direktiivin 89/48 – – 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ’ammattikokemuksella’, jonka toimivaltainen kansallinen viranomainen ottaa huomioon ar-

vioidessaan, voivatko tiedot, jotka asianomainen on hankkinut tällä kokemuksellaan, kattaa täysin tai osittain sen olennaisen eron, joka on asianomaisen henkilön lähtöjäsenvaltiossa hankkiman koulutuksen sisällön ja vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetyn tutkinnon kattaman sisällön välillä, myös kokemusta, jolla on samanaikaisesti seuraavat ominaispiirteet:

- a) asianomainen henkilö on hankkinut kyseisen kokemuksen sen jälkeen, kun hän on saanut tutkintotodistuksensa, joka takaa hänelle oikeuden ryhtyä harjoittamaan tiettyä säänneltyä ammattia lähtöjäsenvaltiossa

- b) kokemus on saatu harjoittamalla vastaanottavassa jäsenvaltiossa ammattitoimintaa, joka ei ole täysin sama kuin se säännelty ammatti, jonka harjoittamisoikeutta vastaanottavassa jäsenvaltiossa asianomainen henkilö on hakenut direktiivin 89/48 – – nojalla (ja jota ei sitä paitsi voida harjoittaa luvallisesti vastaanottavassa jäsenvaltiossa ennen kyseisen hakemuksen hyväksymistä), kun kyseinen ammattitoiminta kuitenkin on hakemuksen arvioimiseen toimivaltaisen kansallisen viranomaisen asiaa koskevan aineellisen arvion mukaan ammattitoimintaa, joka näyttää liittyvän edellä mainittuun säänneltyyn ammattiin, ja

- c) kyseistä kokemusta pidetään edellä mainitun kansallisen viranomaisen aineellisen arvion mukaan sellaisena, että sillä voidaan edellä mainittuun ammattiin liittymisen vuoksi ainakin osittain kattaa ne olennaiset erot, joita on asianomaisen henkilön lähtöjäsenvaltiossa hankkiman koulutuksen sisällön ja vastaanottavan jäsenvaltion vastaavan tutkinnon kattaman sisällön välillä?”

Asia C-425/09 (Giankoulis)

- 30 Giankoulisilla on Kavalan (Kreikka) Technologiko Ekpaideftiko Idryman teknillisen koulun konetekniikan osaston loppututkinto ja Cranfieldin (Yhdistynyt kuningaskunta) teknillisessä instituutissa suoritetusta tuotantotekniikan korkea-asteen jatkotutkinnosta saatu tutkintonimike Master of Science.
- 31 Giankoulis otettiin 17.4.1996 Elliniki Viomichania Alouminiou AE -nimisen yhtiön (jäljempänä Elliniki Viomichania Alouminiou) palvelukseen. Hän työskenteli sen valimo-osastolla apulaishuoltoinsinöörinä 31.12.1997 asti ja valimon teknisen huollon esimiehenä 31.12.2000 asti.
- 32 Giankoulis on ollut 12.7.2000 alkaen Institution of mechanical Engineersin (Yhdistyneen kuningaskunnan koneinsinööriliitto) jäsen. Tämän elimen 8.11.2000 antaman todistuksen mukaan hänellä on oikeus käyttää Chartered Engineer -ammattinimikettä. Hänet otettiin Chartered Engineers -rekisteriin akateemisen pätevyytensä ja sen työkokemuksen perusteella, jonka hän oli hankkinut Kreikassa.
- 33 Giankoulis on työskennellyt 1.1.2002 alkaen Elliniki Viomichania Alouminioun yhdistetyllä valimon ja jatkuvan valun osastolla apulaishuoltoinsinöörinä.

- 34 Giankoulis haki 9.3.2001 SAEITTElta oikeutta harjoittaa Kreikassa koneinsinöörin ammattia. Edellä mainitusta akateemisesta koulutuksesta saamiensa todistusten lisäksi hän liitti hakemukseensa todistuksen työkokemuksestaan Elliniki Viomichania Alouminioun palveluksessa.
- 35 SAEITTE piti useita kokouksia, joissa oli tehty vain hakemuksen käsittelyn lykkäämistä koskevia päätöksiä, minkä jälkeen se totesi 8.4.2002 tekemässään päätöksessä nro 42 (kolmas riidanalainen päätös), että koulutus, jonka Giankoulis oli suorittanut Kavalan Technologiko Ekpaideftiko Idrymassa, erosi olennaisella tavalla Kreikan korkea-asteen teknillisten oppilaitosten eri osastoilla annetusta koulutuksesta ja että hänen työkokemuksensa, joka rajoittui Kreikkaan, ei liittynyt koneinsinöörin tehtäviin. SAEITTE katsoi myös, että näiden koulutusta koskevien olennaisten erojen vuoksi Giankoulisilta piti edellyttää korvaavia toimenpiteitä ja että kolmijäseninen lautakunta oli kutsuttava koolle korvaavien toimenpiteiden sisällön vahvistamiseksi.
- 36 Näin muodostettu lautakunta antoi 12.11.2002 laatimassaan pöytäkirjassa suosituksen, jonka mukaan Giankoulisin pitäisi suorittaa koe tai kolmen vuoden mittainen harjoittelujakso neljässä aineessa täyttääkseen vaatimukset aloilla, joiden katsotaan kuuluvan koneinsinöörin perustietoihin, ja seitsemässä muussa aineessa, jotta saatisiin katetuksi ne tietojen eri osa-alueet, jotka liittyvät sähköinsinöörin ammattiin.
- 37 Kahden muun hakemuksen käsittelyn lykkäämistä koskevan päätöksen jälkeen SAEITTE teki 21.9.2004 päätöksen nro 87 (jäljempänä neljäs riidanalainen päätös), jossa se päätti hyväksyä kyseisen lautakunnan raportin vain siltä osin, kuin se koski koneinsinöörin ammattiin liittyviä korvaavia toimenpiteitä. SAEITTE velvoitti Giankoulisin tekemään korvaavana toimenpiteenä kokeen tai harjoittelemaan työskentelemällä

kolmen vuoden ajan valvonnan alaisena seuraavilla konetekniikan aloilla: Lämpötekniikka – Lämpödynamiikka – Lämpölaitteistot – Jäähdytyslaitteistot – Ilmastointi – Nostolaitteistot – Hydrauliset toimilaitteet ja pumppauslaitokset.

- 38 Giankoulis valitti päätöksestä Symvoulis Epikrateiasiin ja vaati näiden kolmannen ja neljännen riidanalaisen päätöksen kumoamista.
- 39 Symvoulis Epikrateias katsoo, että kolmas riidanalainen päätös on kumottava, koska sitä ei ole riittävästi perusteltu siltä osin, kuin sillä edellytetään Giankoulisilta korvaavia toimenpiteitä. SAEITTE on ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan vain yleisesti ja epämääräisesti viitannut hänen suorittamansa koulutuksen olennaisiin eroihin, vaikka sen olisi pitänyt eritellä yksityiskohtaisesti Giankoulisin koulutuksessaan suorittamat aineet ja aineet, joista muodostuvat opinnot, joiden suorittamisesta annetaan Kreikassa tutkintotodistus, joka oikeuttaa lain mukaan työskentelemään koneinsinöörin säännellyssä ammatissa, ja yksilöidä näiden aineiden väliset erot ja esittää arvio, jossa perustellaan täysin ja nimenomaisesti se, miksi kyseessä olevia eroja on pidettävä luonteeltaan olennaisina.
- 40 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa neljännestä riidanalaisesta päätöksestä, että sen pätevyys riippuu kolmannen riidanalaisen päätöksen pätevydestä, minkä vuoksi kolmannen päätöksen kumoaminen johtaa neljännenkin päätöksen kumoamiseen.
- 41 Symvoulis Epikrateias katsoo kuitenkin, että tässä tapauksessa on tutkittava myös se kumoamisperuste, jonka mukaan neljännen riidanalaisen päätöksen perusteluja rasittaa oikeudellinen virhe siksi, että SAEITTE on hyväksymällä kolmijäsenisen lautakunnan raportin katsonut korvaavista toimenpiteistä määrätessään, ettei

työkokemusta, jonka kantaja oli hankkinut Kreikassa, voitu ottaa huomioon. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemyksen mukaan tämä kumoamisperuste on tarpeen tutkia, jotta yksilöimällä seikat, joihin toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on paneuduttava perusteellisemmin riidanalaisten päätösten kumoamisen jälkeen, voitaisiin tarkasti määritellä sille kuuluvat velvoitteet hetkellä, jolloin sen on mukauduttava kumoamistuomioon ja myönnettävä Giankoulisille – myös prosessi-ekonomian periaate huomioon ottaen – täysi ja tehokas oikeussuoja.

- 42 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole tämän kumoamisperusteen tutkimuksessa saanut varmuutta siitä, onko työkokemusta, jonka Giankoulis on hankkinut Chartered Engineer -ammattinimikkeen saamisen jälkeen, pidettävä ammattikokemuksena, joka on otettava huomioon direktiivin 89/48 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa sovellettaessa.
- 43 Symvoulio tis Epikrateias on siksi päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Vastaako –– direktiivin 89/48 ––4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa –– käytetty ilmaisu ’ammattikokemus’ ilmaisua ’ammattikokemus’, jonka määritelmä on tämän saman direktiivin 1 artiklan e alakohdassa, ja voidaanko sellaisena pitää kokemusta, jolla on samanaikaisesti seuraavat ominaispiirteet:

- a) asianomainen on hankkinut tämän kokemuksen suoritettuaan tutkinnon, joka takaa hänelle oikeuden ryhtyä harjoittamaan tiettyä säänneltyä ammattia lähtöjäsenvaltiossa

- b) kokemus on hankittu työskentelemällä ammatissa, jonka harjoittamista varten asianomainen on tehnyt hakemuksen direktiivin 89/48 – – nojalla (ks. ilmaisut 'the profession concerned', 'la profession concernée' ja 'des betreffenden Berufs', joita käytetään [kyseisen] direktiivin englannin-, ranskan- ja saksankielisissä toisinoissa), ja
- c) kyseistä ammattia on harjoitettu luvallisesti eli sen jäsenvaltion, jossa ammattia on harjoitettu, asiaa koskevan lainsäädännön ja siinä asetettujen edellytysten mukaisesti, minkä vuoksi juuri tässä ammatissa vastaanottavassa jäsenvaltiossa ennen hakemuksen hyväksymistä hankittua kokemusta ei voida ottaa huomioon, koska kyseistä ammattia ei voida vastaanottavassa jäsenvaltiossa harjoittaa luvallisesti ennen hakemuksen hyväksymistä (jollei muuta johdu tämän direktiivin 5 artiklan soveltamisesta, jossa sallitaan tietyin edellytyksin – sellaisen ammatillisen koulutuksen suorittamiseksi, jota ei ole suoritettu lähtöjäsenvaltiossa – ammatin harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa pätevän ammatinharjoittajan ohjauksessa)?”

Asia C-426/09 (Askoxilakis)

- ⁴⁴ Askoxilakisilla on Kreetan (Kreikka) yliopiston fysiikan laitoksen myöntämä fysikaalisten tieteiden tutkinto ja Münchenin (Saksa) yliopiston sähkö- ja tietotekniikan laitoksen myöntämä korkea-asteen jatkotutkinto tietoliikennetekniikassa. Jälkimmäisen tutkinnon nojalla hänellä on oikeus harjoittaa Saksassa tietoliikennetekniikan alan säänneltyjä ammatteja.
- ⁴⁵ Askoxilakis haki 21.10.2003 SAEITTELta oikeutta harjoittaa Kreikassa tietoliikenneinsinöörin ammattia. Hän liitti akateemista koulutustaan osoittavien todistustensa

lisäksi hakemukseensa Institutou Pliroforikis tou Idrymatos Technologias kai Erevnasin (teknologisen tutkimuslaitoksen tietotekniikan instituutti, jäljempänä ITE) antaman todistuksen siitä, että hän oli työskennellyt siellä 1.8.2002–28.2.2003 instituutin tutkimusohjelmissa ja 1.3.2003 alkaen tekniikan erikoistutkijana, muun muassa ”tietoliikenne- ja verkkolaboratoriossa”. SAEITTE:n pyynnöstä Askoxilakis toimitti vielä toisen ITEn todistuksen, jossa kuvattiin yksityiskohtaisemmin hänen tehtäväalueensa kyseisessä instituutissa.

- 46 SAEITTE päätti 21.9.2004 tekemällään päätöksellä nro 87 (jäljempänä viides riidanalainen päätös) edellyttää Askoxilakisilta korvaavia toimenpiteitä hänen suorittamansa koulutuksen ja niiden aineiden, jotka kuuluvat kreikkalaisten teknillisten korkeakoulujen antamaan opetukseen tietotekniikan, tietoliikenne- ja verkkotekniikan insinöörin ammattia varten Kreikassa, välisten olennaisten erojen kattamiseksi. Lisäksi SAEITTE päätti kutsua koolle kolmijäsenisen lautakunnan näiden korvaavien toimenpiteiden sisällön vahvistamiseksi.
- 47 Näin muodostettu lautakunta antoi 10.2.2005 laatimassaan raportissa suosituksen kelpoisuuskokeen tai kolme vuotta kestävästä sopeutumisajan suorittamisesta seuraavissa aineissa: ”A. Digitaalisten, sähköisten ja analogisten piirien suunnittelu. Verkkoanalyysi. B. Tietokoneala. Mikroprosessorijärjestelmät. Tietokoneiden käyttöjärjestelmät. Ohjelmointikielen suunnittelu ja toteuttaminen. Algoritmit ja kompleksisuus. Tietorakenteet ja tietokannat. Ohjelmistoteknologia. C. Tietoliikenne ja verkot. Alustus. Tunnistus. Signaalien arviointi ja eteneminen. Langattomat yhteydet ja signaalien eteneminen. Internet ja sen sovellukset.”
- 48 SAEITTE totesi 8.3.2005 tekemässään päätöksessä nro 96 (jäljempänä kuudes riidanalainen päätös) noudattavansa tätä raporttia ja edellytti Askoxilakisilta korvaavia toimenpiteitä ottamatta huomioon työkokemusta, jonka hän oli hankkinut ITEssä.

- 49 Askoxilakis haki muutosta sekä viidennestä että kuudennesta riidanalaisesta päätöksestä.
- 50 Symvoulio tis Epikrateias katsoo, viides riidanalainen päätös on kumottava, koska sitä ei ole riittävästi perusteltu siltä osin, kuin sillä edellytetään Askoxilakisilta korvaavia toimenpiteitä. SAEITTE on ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan vain yleisesti ja epämääräisesti viitannut ”olennaisiin eroihin”, vaikka sen olisi pitänyt eritellä yksityiskohtaisesti Askoxilakisin koulutuksessaan suorittamat aineet ja aineet, joista muodostuvat opinnot, joiden suorittamisesta annetaan Kreikassa tutkintotodistus, joka oikeuttaa lain mukaan työskentelemään tietoliikenneinsinöörin säännellyssä ammatissa, ja yksilöidä näiden aineiden väliset erot ja esittää arvio, jossa perustellaan täysin ja nimenomaisesti se, miksi kyseessä olevia eroja on pidettävä luonteeltaan olennaisina.
- 51 Kuudennesta riidanalaisesta päätöksestä osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että päätöksen pätevyys riippuu viidennen riidanalaisen päätöksen pätevyydestä, minkä vuoksi viidennen päätöksen kumoaminen johtaa kuudennenkin päätöksen kumoamiseen.
- 52 Symvoulio tis Epikrateias katsoo kuitenkin, että tässä tapauksessa on tutkittava myös se kumoamisperuste, jonka mukaan kuudennen riidanalaisen päätöksen perustelua rasittaa oikeudellinen virhe siksi, ettei SAEITTE ole ottanut huomioon työkokemusta, johon Askoxilakis on vedonnut. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näemyksen mukaan tämä kumoamisperuste on välttämättä tutkittava, jotta yksilöimällä seikat, joihin toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on paneuduttava perusteellisesti riidanalaisien päätösten kumoamisen jälkeen, voitaisiin tarkasti määritellä sille kuuluvat velvoitteet hetkellä, jolloin sen on noudatettava kumoamistuomiota ja myönnettävä Askoxilakisille – myös prosessiekonomian periaate huomioon ottaen – täysi ja tehokas oikeussuoja.

- 53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole tämän kumoamisperusteen tutkimuksessa saanut varmuutta siitä, onko työkokemusta, jonka Askoxilakis on hankkinut ITE:ssä, pidettävä ammattikokemuksena, joka on otettava huomioon direktiivin 89/48 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa sovellettaessa.
- 54 Symvoulio tis Epikrateias on siksi päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Vastaako –– direktiivin 89/48 ––4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa –– käytetty ilmaisu ’ammattikokemus’ ilmaisua ’ammattikokemus’, jonka määritelmä on tämän saman direktiivin 1 artiklan e alakohdassa, ja voidaanko sellaisena pitää kokemusta, jolla on samanaikaisesti seuraavat ominaispiirteet:

- a) asianomainen on hankkinut tämän kokemuksen suoritettuaan tutkinnon, joka takaa hänelle oikeuden ryhtyä harjoittamaan tiettyä säänneltyä ammattia lähtöjäsenvaltiossa
- b) kokemus on hankittu työskentelemällä ammatissa, jonka harjoittamista varten asianomainen on tehnyt hakemuksen direktiivin 89/48 –– nojalla (ks. ilmaisut ’the profession concerned’, ’la profession concernée’ ja ’des betreffenden Berufs’, joita käytetään [kyseisen] direktiivin englannin-, ranskan- ja saksankielisissä toisinoissa), ja
- c) kyseistä ammattia on harjoitettu luvallisesti eli sen jäsenvaltion, jossa ammattia on harjoitettu, asiaa koskevan lainsäädännön ja siinä asetettujen edellytysten mukaisesti, minkä vuoksi juuri tässä ammatissa vastaanottavassa jäsenvaltiossa

ennen hakemuksen hyväksymistä hankittua kokemusta ei voida ottaa huomioon, koska kyseistä ammattia ei voida vastaanottavassa jäsenvaltiossa harjoittaa luvallisesti ennen hakemuksen hyväksymistä (jollei muuta johdu tämän direktiivin 5 artiklan soveltamisesta, jossa sallitaan tietyin edellytyksin – sellaisen ammatillisen koulutuksen suorittamiseksi, jota ei ole suoritettu lähtöjäsenvaltiossa – ammatin harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa pätevän ammatinharjoittajan ohjauksessa)?”

- 55 Asiat C-422/09, C-425/09 ja C-426/09 yhdistettiin yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 3.2.2009 antamalla määräyksellä kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 56 Unionin tuomioistuimelle esitetyistä asiakirjoista käy ilmi, että kukin pääasiassa hakemuksen tehneistä henkilöistä on halunnut harjoittaa säänneltyä ammattia Kreikassa sen kelpoisuuden nojalla, joka hänellä on vastaavan säännellyn ammatin harjoittamiseen toisessa jäsenvaltiossa. SAEITTE on todennut kunkin hakijan osalta, että hakijan suorittaman koulutuksen ja Kreikassa vastaavien ammattien harjoittamiseksi tavallisesti annettavan koulutuksen välillä on olennaisia eroja, minkä vuoksi se on katsonut tarpeelliseksi määrätä suoritettavaksi direktiivin 89/48 4 artiklassa tarkoitettuja korvaavia toimenpiteitä.
- 57 SAEITTE on korvaavien toimenpiteiden laajuutta määritellesään katsonut, että pääasian kantajien hankkimaa käytännön kokemusta ei ole voitu ottaa huomioon, tutkimatta sitä, olisiko tällä kokemuksella voitu kokonaan tai osittain kattaa tällaiset koulutusten väliset olennaiset erot.

- 58 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ennakkoratkaisukysymyksillään, jotka on tutkittava yhdessä, halunnut selvittää pääasiallisesti sen, kuinka laajalti kansallinen viranomainen, joka vastaa muissa jäsenvaltioissa hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta, on määrätessään sellaisista mahdollisista korvaavista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on kattaa hakijan suorittaman koulutuksen ja vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetyn koulutuksen väliset olennaiset erot, velvollinen ottamaan huomioon tällaiset erot mahdollisesti kokonaan tai osittain kattavan käytännön kokemuksen.
- 59 Tähän on heti todettava, ettei pääasian kantajien työssään hankkimaa käytännön kokemusta voida pitää unionin tuomioistuimelle toimitettujen tietojen perusteella direktiivin 89/48 1 artiklan e alakohdassa tarkoitettuna ammattikokemuksena.
- 60 Tällä ilmaisulla nimittäin tarkoitetaan tässä säännöksessä olevan määritelmän mukaan, jota on luettava yhdessä saman direktiivin 1 artiklan a, c ja d alakohdan kanssa, sellaisten säänneltyjen ammattien harjoittamista, joihin ryhtyminen tai joiden harjoittaminen edellyttää tavallisesti lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaan direktiivin 1 artiklan a alakohdassa tarkoitettua tutkinnon suorittamista.
- 61 Työkokemukseen, jonka pääasian kantajat ovat hankkineet ennen sen tutkinnon suorittamista, joka antaa heille oikeuden harjoittaa kyseessä olevaa ammattia jäsenvaltiossa, ei kuitenkaan voida katsoa kuuluvan tällaista säännellyn ammatin harjoittamista. Näin on muun muassa sen työkokemuksen osalta, jonka Vandorou on hankkinut työskentelemällä Elf Oilissa ja Pricewaterhouse Coopersissa ennen kuin hänestä tuli ACCAn jäsen, ja sen työkokemuksen osalta, jonka Giankoulis on hankkinut Elliniki Viomichanian Alouminioun palveluksessa ennen kuin hänestä tuli Yhdistyneen kuningaskunnan koneinsinööriliiton jäsen.

- 62 Säänneltyjen ammattien harjoittamisena ei lähtökohtaisesti voida edes sellaisen tutkinnon suorittamisen jälkeen, joka antaa oikeuden kyseisen ammatin harjoittamiseen jäsenvaltiossa, myöskään pitää työn tekemistä sellaisessa toisessa jäsenvaltiossa, jossa oikeutta tämän ammatin harjoittamiseen ei ole vielä saatu.
- 63 Tästä syystä työkokemusta, jonka Vandorou on hankkinut Pricewaterhouse Cooperin palveluksessa työskentelemällä Kreikassa sen jälkeen kun hän oli saanut ACCAn jäsenyyden, ei voida katsoa direktiivin 89/48 1 artiklan e alakohdassa tarkoitetuksi ammattikokemukseksi. Näin on myös sen työkokemuksen osalta, jonka Giankoulis on hankkinut Elliniki Viomichania Alouminioun palveluksessa sen jälkeen kun hänestä oli tullut Yhdistyneen kuningaskunnan koneinsinööriin jäsen, ja sen työkokemuksen osalta, jonka Askoxilakis oli hankkinut ITEn palveluksessa.
- 64 Näin ollen direktiivin 89/48 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisesta alakohdasta ei voida johtaa velvollisuutta ottaa huomioon senkaltaista käytännön kokemusta, joka pääsian hakijoilla on ja jota ei ole pidettävä tämän direktiivin 1 artiklan e alakohdassa tarkoitettuna ammattikokemuksena.
- 65 Tässä yhteydessä on kuitenkin korostettava, että unionin oikeuden mukaisesti toteutettujen toimenpiteiden on oltava unionin oikeuden yleisten periaatteiden, etenkin suhteellisuusperiaatteen, mukaisia. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on tässä yhteydessä todettu, että direktiivin 89/48 4 artiklan, jolla annetaan nimenomaisesti lupa korvaaviin toimenpiteisiin, soveltamisala on rajattava tilanteisiin, joissa tällaiset toimenpiteet osoittautuvat oikeasuhteisiksi tavoiteltuun päämäärään nähden (asia C-330/03, Colegio, tuomio 19.1.2006, Kok., s. I-801, 24 kohta ja asia C-197/06, Van Leuken, tuomio 17.4.2008, Kok., s. I-2627, 39 kohta).

- 66 Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, EY 39 ja EY 43 artiklassa taattujen perusvapauksien käytön perusteetonta rajoittamista voi olla se, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset, jotka vastaavat toisessa jäsenvaltiossa saatujen ammattinimikkeiden tunnustamisesta, eivät ota huomioon henkilön, joka hakee oikeutta harjoittaa valtion alueella ammattia, johon ryhtyminen edellyttää kansallisen lainsäädännön mukaan tietyn tutkinnon suorittamista tai tiettyä ammattipätevyyttä, jo hankkimia merkityksellisiä tietoja ja pätevyyttä (ks. vastaavasti asia C-340/89, Vlassopoulou, tuomio 7.5.1991, Kok., s. I-2357, Kok. Ep. XI, s. I-201, 15 kohta ja asia C-234/97, tuomio 8.7.1999, Fernández de Bobadilla, Kok., s. I-4773, 33 kohta).
- 67 Ennen sellaisten korvaavien toimenpiteiden määräämistä, joilla on tarkoitus kattaa lähtöjäsenvaltiossa annetun koulutuksen ja hakijan vastaanottavassa jäsenvaltiossa annetun koulutuksen väliset erot, toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on näin ollen arvioitava, kelpaavatko hakijan hankkimat tiedot, vastaanottavassa jäsenvaltiossa käytännön kokemuksella hankitut tiedot mukaan lukien, sen osoittamiseen, että asianomainen henkilö on hankkinut vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetyt tiedot (em. asia Vlassopoulou, tuomion 20 kohta; em. asia Fernández de Bobadilla, tuomion 33 kohta; asia C-313/01, Morgenbesser, tuomio 13.11.2003, Kok., s. I-13467, 62 kohta ja asia C-345/08, Pešla, tuomio 10.12.2009, Kok., s. I-11677, 41 kohta).
- 68 On varmaa, että kokemus, joka on hankittu harjoittamalla lähtöjäsenvaltiossa kyseessä olevaa säänneltyä ammattia, katsotaan useimmissa tapauksissa merkityksellisimmäksi tätä arviointia suoritettaessa, mikä oikeuttaa kaikilta osin sen, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle asetetaan direktiivin 89/48 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisessa alakohdassa mainittu velvollisuus ottaa tällainen kokemus huomioon.
- 69 Koska kaikki käytännön kokemus tällaiseen ammattiin liittyvissä tehtävissä on omiaan lisäämään hakijan tietoja, toimivaltaisen viranomaisen on otettava huomioon kaikki sen ammatin harjoittamisessa hyödyllinen käytännön kokemus, johon ryhtymiseen

lupaa haetaan. Toimivaltaisen viranomaisen on määriteltävä täsmällisesti arvo, joka tälle kokemukselle on annettava, suoritettujen eri tehtävien, näitä tehtäviä suoritettaessa hankittujen ja sovellettujen tietojen sekä asianomaiselle annettujen vastuualueiden ja sen perusteella, kuinka itsenäisesti asianomainen on saanut työskennellä.

- 70 Tässä yhteydessä on todettava, että useimmissa tapauksissa säänneltyyn ammattiin liittyvien tehtävien suorittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa pätevän ammatinharjoittajan valvonnassa ja vastuulla antaa asianomaiselle, vaikkei sitä voidakaan sellaisenaan pitää kyseisen säänneltyyn ammatin harjoittamisena tässä jäsenvaltiossa, merkityksellisiä ja varmasti arvokkaita tietoja. Vaikka luvallisesti ja ilman lupaa hankittua työkokemusta ei voidakaan rinnastaa toisiinsa, kuten myös Euroopan komissio on todennut, on kuitenkin niin, että siitä huolenaiheesta poiketen, jonka Kreikan hallitus on tuonut esiin istunnossa, ammatin harjoittamista tällaisessa ohjauksessa ei ole pidettävä luvattomana, kunhan asianomainen ei itse toimi säänneltyyn ammatin harjoittajana näissä olosuhteissa.
- 71 Lisäksi on todettava, että velvollisuus ottaa huomioon kaikki kantajan hankkima merkityksellinen kokemus ei lakkaa siksi, että tutkintotodistusten vastavuoroisesta tunnustamisesta on annettu direktiivejä (ks. asia C-238/98, Hocsmán, tuomio 14.9.2000, Kok., s. I-6623, 23 ja 31 kohta; asia C-232/99, komissio v. Espanja, tuomio 16.5.2002, Kok., s. I-4235, 22 kohta ja em. asia Morgenbesser, tuomion 58 kohta).
- 72 Kaikkien näiden toteamusten perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että kansallinen viranomainen, joka vastaa jossakin toisessa jäsenvaltiossa hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta, on määrätessään sellaisista mahdollisista korvaavista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on kattaa hakijan suorittaman koulutuksen ja vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetyn koulutuksen väliset olennaiset erot,

velvollinen EY 39 ja EY 43 artiklan nojalla ottamaan huomioon tällaiset erot mahdollisesti kokonaan tai osittain kattavan käytännön kokemuksen.

Oikeudenkäyntikulut

- ⁷³ Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

Kansallinen viranomainen, joka vastaa jossakin toisessa jäsenvaltiossa hankitun ammattipätevyyden tunnustamisesta, on määrätessään sellaisista mahdollisista korvaavista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on kattaa hakijan suorittaman koulutuksen ja vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetyn koulutuksen väliset olennaiset erot, velvollinen EY 39 ja EY 43 artiklan nojalla ottamaan huomioon tällaiset erot mahdollisesti kokonaan tai osittain kattavan käytännön kokemuksen.

Allekirjoitukset